Zabytki

Austeria – budynek dawnego zajazdu pocztowego, wybudowany w latach 1784-1790 przez właściciela dóbr falenckich, finansistę i bankiera warszawskiego Piotra Teppera Starszego według projektu Szymona Bogumiła Zuga. Zespół obejmuje budynek główny – piętrowy ratusz, kramy kupieckie, budynek pocztowy, stajnię i wozownię.

W 1782 r. majątek falencki wraz z Raszynem zakupił Piotr Tepper Starszy, nazywany „największym bankierem Północy. W kolejnych latach majątek przekazał adoptowanemu siostrzeńcowi – Piotrowi Fergussonowi Tepperowi zwanemu Młodszym. W latach 1784-1790 Piotr Tepper z własnych funduszy przeprowadził rozbudowę zespołu austerii, poczty i kramów; projekt wykonał Szymon Bogumił Zug. Powstał reprezentacyjny, piętrowy budynek ratusza, a ponadto poczta ze stajnią dla 20 koni i częścią noclegową, wozownia, młyn, plebania, kuźnia i kramy kupieckie. W czasie bitwy pod Raszynem w 1809 w Austerii swoją kwaterę miał książę Józef Poniatowski. Zabudowania Austerii podczas tej potyczki zostały częściowo uszkodzone. W latach 1914-1920 na parterze budynku Austerii mieściła się apteka, szkoła podstawowa i herbaciarnia. Na piętrze znajdowały się mieszkania dla nauczycieli i urzędników gminnych oraz biblioteka. W budynku poczty mieściły się Urząd Gminy i Spółka Spółdzielcza. W roku 1932 zainstalowano straż pożarną. Austeria przetrwała okres II wojny światowej, a po wojnie budynki pełniły różne funkcje, głównie mieszkalne oraz usługowe, warsztatowe, magazynowe i sklepowe.

Na mocy decyzji nr 1263/05 z dnia 04 lipca 2005r. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Warszawie wpisał do rejestru zabytków województwa mazowieckiego kompleks budynków Austerii, tj. „pozostałości układu urbanistycznego historycznego centrum Raszyna”.

Więcej informacji o Austerii w serwisie zabytek.pl prowadzonym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa:

- https://zabytek.pl/pl/obiekty/g-225772

Kościół Św. Szczepana i św. Anny – rzymskokatolicki barokowo klasycystyczny Kościół parafialny w Raszynie jest cenny zabytkiem XVII-wiecznej architektury. Ufundowany przez Zygmunta Opackiego, właściciela Raszyna i Falent. Powstał w 1654 roku, konsekrowany został roku później. Świątynia przetrwała zawieruchy dziejowe, miedzy innymi potop szwedzki.

Na zlecenie Piotra Teppera Starszego według projektu Szymona Bogumiła Zuga w roku 1790 kościół był przebudowywany. Fasada jest uboga w dekoracje, lecz typowa dla XVII wieku. Charakterystyczna jest linia dzieląca ją na dwie symetryczne części, przebiegająca przez portal i okno oświetlające chór.

Wnętrze świątyni jest bogato złocone i zdobione licznymi obrazami, figurami i rzeźbami świętych. W sąsiedztwie znajduje się zabytkowa plebania z końca XVIII wieku.

W okresie drugiej wojny światowej kościół był miejscem przetrzymywania polskich jeńców (1939), a także pełnił rolę szpitala Wojskowego (1944).

Reduta Raszyńska miejsce upamiętniające Bitwę pod Raszynem roku 1809 i poległych w czasie I wojny światowej.
Kompleks wpisany jako dobro kultury 17 kwietnia 1987 r. przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie do rejestru pod nr 1306. Tworzy go zespół przestrzenny ukształtowania terenu, małej architektury i zieleni. W skład kompleksu wchodzą: szaniec artyleryjski wraz z kopcem ziemnym; kapliczka w kształcie kolumny zwana kapliczką Cypriana Godebskiego; figura MB Niepokalanego Poczęcia; mogiła poległych podczas I wojny światowej wraz z kamieniem upamiętniającym bitwę pod Raszynem 1809 r.

Figura Matki Bożej ufundowana została w 1828 r. przez ówczesnego proboszcza parafii św. Szczepana ks. Antoniego Zieleniewskiego w 19. rocznicę bitwy Raszyńskiej. Na początku XIX w. figurka znajdowała się na skraju Reduty przy Nowym Trakcie, dziś noszącym nazwę Alei Krakowskiej. Na barokowym cokole rzeźby umieszczono modlitwę w intencji poległych żołnierzy. Szaniec artyleryjski był punktem obserwacyjnym, na którym stał proporzec naczelnego dowódcy Bitwy pod Raszynem – ks. Józefa Poniatowskiego, a wzdłuż szańca rozmieszczona była ciężka artyleria.
Cyprian Godebski – pułkownik, dowódca 8 pułku piechoty; został śmiertelnie zraniony podczas bitwy Raszyńskiej, zmarł przy kapliczce.
Renowacja kompleksu nastąpiła w latach 2018-2019.

Pałac w Falentach – Wczesnobarokowy pałac wybudowany pierwotnie około 1622 roku przez Zygmunta Opackiego w stylu neorenesansowym, później kilkakrotnie przebudowywany. Otoczony parkiem krajobrazowym. Bywali tu: król Zygmunt III Waza z rodziną, a także Władysław IV. Gościła w Falentach także królowa Maria Gonzaga przed uroczystym wjazdem do Warszawy w roku 1646.

Zniszczony w czasie potopu szwedzkiego, został odbudowany w 1717 roku przez Franciszka Jana Załuskiego, wojewodę czernichowskiego, co zostało upamiętnione inskrypcją na marmurowej tablicy wmurowanej w zachodnią elewację pałacu.

Około roku 1784 Tepperowie dokonali modernizacji pałacu wedle projektu Szymona Bogumiła Zuga. W sobotę 27 lipca gościł tu powracający z podróży na Ukrainę król Stanisław August Poniatowski.

W roku 1839 majątek nabył kupiec winny i korzenny Jan August Spiski. Zbudował oranżerię i założył hodowlę kwiatów sprowadzanych z za granicy, powiększył ogród, wprowadził i rozwinął na szeroką skalę hodowlę ryb zakładając nowe stawy o powierzchni prawie czterdziestu hektarów.

Później dobra przeszły w ręce hrabiostwa Przeździeckich, którzy w latach 1852-1857 dokonali przebudowy pałacu zgodnie z projektem architekta Franciszka Marii Lanciego, m in. dobudowano oficyny.

W tej postaci pałac dotrwał do naszych czasów. W jego skład wchodzą jeszcze:

- oficyna południowa z 1852 – 1854 r.
- oranżeria – palmiarnia (1852 – 1857)
- brama neogotycka (1852 – 1857)
- czworaki, liczący blisko 450 lat budynek rozebrano w 1994 r.
- Od 1964 roku użytkownikiem całego zespołu jest Instytut Melioracji i Użytków Zielonych (dziś Instytut Technologiczno-Przyrodniczy).

Grobla Falencka – Jest objęta ochroną konserwatorską. Rozegrał się na niej najistotniejszy fragment bitwy raszyńskiej. Grobli bronił bohatersko 8 pułk piechoty dowodzony przez płk. Cypriana Godebskiego.

Głaz pamiątkowy w pobliżu grobli – Granitowy, upamiętniający miejsce historycznej bitwy, położony w 1959 roku. W tym miejscu, w decydującej fazie bitwy, książę Józef Poniatowski poprowadził polskich żołnierzy do ataku na bagnety. Głaz ufundowało PTTK w 150 rocznicę bitwy pod Raszynem.

Pomnik ku czci więźniów Pawiaka – W okresie okupacji hitlerowcy utworzyli w pałacu falenckim ośrodek wypoczynkowy dla funkcjonariuszy Gestapo i oficerów SS.

Pomnik postawiony w 1967 roku z inicjatywy ZBOWiD upamiętnia miejsce rozstrzelania 100 Polaków, więźniów Pawiaka. Zlokalizowany w pobliżu grobli, przy Stawie Raszyńskim.

Kapliczka Cypriana Godebskiego – Kapliczka przydrożna z XVIII wieku, przy której złożono śmiertelnie rannego pułkownika Cypriana Godebskiego, dowódcę 8 pułku piechoty, poetę polskich legionów, członka Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie, by opatrzyć mu rany.

Zbudowana z cegły, otynkowana kolumna na cokole dźwiga kapliczkę o czterech arkadowych otworach. Kryta Daszkiem, zwieńczona chorągiewką.

Obok rośnie topola będąca pomnikiem przyrody. W 120 rocznicę bitwy, w 1929 roku, w kolumnę wmurowano tablicę inskrypcyjną poświęconą Cyprianowi Godebskiemu.

Figurka Matki Bożej Niepokalanie Poczętej – Figurka w stylu barokowym z tablicą inskrypcyjną na cokole postawiona w dwudziestą rocznicę bitwy dla upamiętnienia poległych.

Obok figurki mogiły pochowanych tu uczestników bitwy raszyńskiej i groby poległych w pierwszej wojnie światowej.

Rybie – figura przedstawiająca postać Chrystusa Króla. Tablica pamiątkowa postawiona w roku 1853 przez mieszkańców ocalałych od epidemii cholery, która zdziesiątkowała tutejszą ludność.

Głaz przy Szkole Podstawowej im. Cypriana Godebskiego – Upamiętniający bitwę pod Raszynem i jej patrona. Odsłonięty w 180 rocznicę bitwy w dniu 19 kwietnia 1989 roku, z tablicą na której znajdują się słowa Cypriana Kamila Norwida: „Ojczyzna to wielki zbiorowy obowiązek”.

W szkole zgromadzono cenne materiały poświęcone historii szkolnictwa w Raszynie oraz tajnemu nauczaniu w latach 1939 – 1945.

Plebania – Zabytek w stylu klasycystycznym zaprojektowany przez Szymona Bogumiła Zuga na zlecenie Piotra Fergussona Teppera. Wzniesiony w roku 1790. W elewację budynku wmurowane są dwie kule armatnie będące pomnikiem walk z 1809 r.

Cmentarz Parafialny w Puchałach – Na cmentarzu znajduje się wiele miejsc pamięci narodowej przypominających zarówno poległych w Bitwie Raszyńskiej, jak z czasów I i II wojny światowej.

Należy tu wymienić:

- Nagrobek Adama Doberskiego, oficera wojsk napoleońskich, zmarłego 10 marca 1883 r.
- Mogiły żołnierzy poległych w czasie I wojny światowej 1914 – 1918.
- Zbiorową mogiłę 62 więźniów Pawiaka rozstrzelanych przez Niemców w lipcu 1943 r. na Grobli Raszyńskiej
- Mogiła zbiorowa żołnierzy węgierskich rozstrzelanych w sierpniu 1944 r. za pomoc udzieloną powstańcom warszawskim
- Płyta pamiątkowa z napisem: „Poległym w latach 1939 – 1945 w walce o wolność – Gromada Raszyn – 1.XI.1862”
- Medalion na kwaterze wojskowej poświecony i przedstawiający księcia Józefa Poniatowskiego.

- Udostępnij
- Tweet
- Drukuj
- PDF